

ISSN 2311-3413

№ 12

НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ

ЕКОНОМІКА

i

ФІНАНСИ

2017

ЖУРНАЛ ВКЛЮЧЕНО ДО МІЖНАРОДНИХ НАУКОМЕТРИЧНИХ БАЗ:
РОСІЙСЬКОГО ІНДЕКСУ НАУКОВОГО ЦИТУВАННЯ (РИНЦ)
INDEX COPERNICUS INTERNATIONAL
ULRICH'S PERIODICALS DIRECTORY

SCIENTIFIC JOURNAL
Economics and Finance

Дніпропетровськ
2017

Редакційна колегія:

- Атамас П.Й.**, кандидат економічних наук, професор (Дніпропетровськ, Україна);
Andris Denins, Dr.oec., Professor, Faculty of Economy and Management, University of Latvia (Rīga, Latvia);
Andrej Udovč, Doctor of Economic Sciences, Professor of Economics, Head of the chair for agrometeorology, agricultural land management, economics and rural development Biotechnical faculty, Univerza v Ljubljani (Slovenia);
Бабич В.П., д.э.н., профессор, председатель Всемирного ноосферно-онтологического общества им. В.И. Вернадского (Бостон-Харьков-Санкт-Петербург), действительный член РАННО, член Ассоциации русскоязычных ученых штата Массачусетс (Бостон, США);
Brezina Ivan, prof. Ing., CSc., Faculty of Economic Informatics, Department of Operations Research and Econometrics, The University of Economics in Bratislava (Bratislava, Slovakia);
Czempas Jan, Doctor Hab. in Economics, Professor, University of Economics in Katowice (Poland);
Довбня С.Б., доктор економічних наук, професор (Дніпропетровськ, Україна);
Dimitar Kanev, Doctor of Economic Sciences, Professor of Economics (Varna, Bulgaria);
Dr. Jerald L. Feinstein, DeVry University - Engineering Dean (Denver, Colorado, USA);
Kondrashihin Andrei Borisovich, Doctor Hab. in Economics, Professor, Institute of Economics and Law (branch) "Academy of Labour and Social Relations", Sevastopol;
Константин Савов Калинков, доктор економіки, професор (Варна, Болгарія);
Крамаренко Г.О., доктор економічних наук, професор (Дніпропетровськ, Україна);
Маюров Н.П., д.ю.н., профессор, заслуженный юрист РФ, почетный сотрудник МВД России, зав. кафедрой государственного и административного права Межрегионального института экономики и права при МПА ЕврАзЭС (г. Санкт-Петербург, Россия);
Мних М.В., доктор економічних наук, професор (Київ, Україна);
Окулич-Казарин В.П., доктор педагогических наук, профессор Академии Яна Длугоша в Ченстохове (Польша), MBA (NY), эксперт в мотивации персонала;
Павлов К.В., доктор економічних наук, професор (Іжевськ, Російська Федерація);
Dr. Parikshat Singh Manhas, Ph.D, Professor (Jammu & Kashmir, India);
Паршина О.А., доктор економічних наук, професор (Дніпропетровськ, Україна);
Пелих С.О., доктор економічних наук, професор (Мінськ, Республіка Беларусь);
Pet'ko Lyudmila Vasylivna, Ph.D. in Pedagogy, Associate Professor, Dragomanov National Pedagogical University (Kyiv, Ukraine);
Плаксиєнко В.Я., доктор економічних наук, професор (Полтава, Україна);
Пліскановський С.Т., доктор технічних наук, професор (Дніпропетровськ, Україна);
Пуцько Б.М., доктор економічних наук, професор (Львів, Україна);
Ruta Šneidere, PhD., Docent (Rīga, Latvia);
Nada Vignjević-Djordjević, Doctor of Economic Sciences, As. Professor (Novi Pazar, Serbia);
Jarosław Jerzy Turlukowski, PhD in Law, Assistant professor Institute of Civil Law University of Warsaw (Poland);
Yoshii Masahiko, Doctor of Economic Sciences, Professor of Economics, Graduate School of Economics, Kobe University (Japan);
Хайдаров Н. Х., доктор економічних наук, професор (Республіка Узбекистан);
Шаталова Н.І., доктор соціологічних наук, професор (Єкатеринбург, Російська Федерація);
Дробязко С.І., кандидат екон. наук, доцент, професор РАЕ (Дніпропетровськ, Україна);
Карпенко Л.М., кандидат економічних наук, доцент (Одеса, Україна);
Лисенко Д.В., кандидат економічних наук, доцент (Москва, Російська Федерація);
Шевченко В.М., кандидат наук з державного управління (Дніпропетровськ, Україна)

Матеріали публікуються українською, російською та англійською мовами.

Статті проходять відбір, зовнішнє та внутрішнє рецензування.

Відповідальність за зміст статей та якість перекладу інформації на англійську мову несуть автори публікацій. Всі права захищені.

Повний або частковий передрук і переклад дозволено лише за згодою автора і редакції. При передрукуванні посилання на «Економіка і Фінанси» обов'язкове.

© «Економіка і фінанси», 2017

ЗМІСТ

Абрамова О.С., Коваленко М.П. НЕОБОРОТНІ АКТИВИ В СИСТЕМІ ОБІГУ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА.....4	4
Кашена Н.Б., Горошанська О.О. ТЕОРЕТИЧНИЙ БАЗИС АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ.....10	10
Кирилюк В.С., Кербікова А.С., Проха Л.М. ОСОБЛИВОСТІ ОЦІНКИ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕК- ТІВ, СПРЯМОВАНИХ НА ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ МЕТАЛОПРОДУКЦІЇ.....20	20
Кривицька О.Р. ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА АНАЛІЗУ РІВНЯ ПРОНИКНЕННЯ СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ В УКРАЇНІ.....25	25
Куцик П. О., Будаї О. І. КОНТРОЛЬ ОПЕРАЦІЙ З ДАВАЛЬНИЦЬКОЮ СИРОВИНОЮ.....33	33
Куцик П. О., Герєга О. В. МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ СТІЙКІСТЮ ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА З УРАХУВАННЯМ ЙОГО ПОТЕНЦІАЛУ.....41	41
Литвиненко М. О. ПРОЕКТНЕ УПРАВЛІННЯ РЕІНЖИНІРИНГОМ ВИРОБНИЧИХ ПІДПРИЄМСТВ.....50	50
Медвідь Л. Г., Левкович А. В. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ЛОГІСТИЧНИХ ВИТРАТ ВИРОБНИЧИХ ПІДПРИЄМСТВ.....57	57
Придіус А.В. АНАЛІЗ СУЧАСНИХ ПІДХОДІВ ФІНАНСОВОЇ ПІДТРИМКИ МАЛИХ ТА СЕРЕДНІХ ПІДПРИЄМСТВ В РЕГІОНАЛЬНОМУ РОЗРІЗІ (НА ПРИКЛАДІ ОДЕСЬКОГО РЕГІОНУ).....76	76
Пчелинська Г.В. ВАРІАТИВНІСТЬ ОЦІНКИ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА В ПРИЙНЯТТІ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ.....86	86
Сало А. В. УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ ВИЩИМИ НАВЧАЛЬНИМИ ЗАКЛАДАМИ З ПОЗИЦІЙ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ.....91	91
Тюхтенко Н.А., Савін С.Ю., Гацан В.В. ОЦІНЮВАННЯ СОЦІАЛЬНИХ СТРАТЕГІЙ АКТИВІЗАЦІЇ ТРУДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕРСОНАЛУ ПІДПРИЄМСТВ.....100	100
Чумак Л. Ф. СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ ВИРОБНИЦТВА.....106	106
Шевчук В.О., Рубіш І.І. ЕКОНОМІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ АКТИВІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ В УКРАЇНІ...114	114

CONTENTS

Abramova O.S., Kovalenko M. P. NON-CURRENT ASSETS IN THE SYSTEM OF ENTERPRISE CAPITAL ADMINISTRATION.....4	4
Kashchena N.B., Goroshanskaya E.A. THEORETICAL BASIS OF ANTI-CRISIS MANAGEMENT BY ENTERPRISE.....10	10
Kiriliuk V.S., Kerbikova A.S., Prokha L.M. SOME FEATURES OF ECONOMIC EFFICIENCY ESTIMATION FOR THE INVESTMENT PROJECTS WHICH DIRECTED TO IMPROVE THE QUALITY OF METAL-PRODUCTS.....20	20
Kryvytska O.R. THEORY AND PRACTICE OF ANALYSIS OF THE PENETRATION LEVEL OF INSURANCE LIFE IN UKRAINE.....25	25
Kutsyk P. O., Buday O. I. CONTROL OF OPERATIONS WITH PRECIOUS RAW MATERIAL.....33	33
Kutsyk P. O., Gerega O. V. MECHANISM OF MANAGEMENT OF THE STABILITY OF A TRADE ENTERPRISE WITH THE CONSIDERATION OF ITS POTENTIAL.....41	41
Lytvynenko M. O. PROJECT MANAGEMENT OF REINGINIZING PRODUCTION ENTERPRISES.....50	50
Medvid L. G., Levkoych A.V. ORGANIZATIONAL AND METHODOLOGICAL BASIS OF INTERNAL CONTROL OF LOGISTIC COSTS IN MANUFACTURING ENTERPRISES.....57	57
Prydius A.V. ANALYSIS OF THE MODERN APPROACHES OF FINANCIAL SUPPORT OF SMALL AND MEDIUM ENTERPRISES IN THE REGION (ODESA REGION CASE).....76	76
Pchelynska H.V. VARIATION OF EVALUATION OF ENTERPRISE EXPENSES IN ADOPTING MANAGERIAL DECISIONS.....86	86
Salo A. V. IMPROVEMENT STRATEGY FOR PREPARING THE STAFF OF THE EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS WITH COMPETITIVE APPROACH.....91	91
Tyukhtenko N.A., Savin S.Yu., Gatsan V.V. EVALUATION OF SOCIAL ACTIVITY STRATEGIES LABOR ACTIVITIES OF PERSONNEL OF ENTERPRISES.....100	100
Chumak L. F. MODERN PROBLEMS OF ECOLOGIZATION OF PRODUCTION.....106	106
Shevchuk V.O., Rubish I.I. ECONOMIC PREREQUISITES FOR INVESTMENT PROCESSES IN UKRAINE.....114	114

УДК 65.011.3

JEL Classification: O120, M 210

Кащена Н.Б.,

кандидат економічних наук, доцент,

Горошанська О.О.

кандидат економічних наук, доцент,

Харківський державний університет харчування та торгівлі

Кащена Н.Б.,

кандидат экономических наук, доцент,

Горошанская О.О.

кандидат экономических наук, доцент,

Харьковский государственный университет питания и торговли

Kashchena N.B.,

kandidat of economics, associate professor,

Goroshanskaya E.A.

kandidat of economics, associate professor,

Kharkiv State University of Food Technology and Trade

ТЕОРЕТИЧНИЙ БАЗИС АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

ТЕОРЕТИЧЕСКИЙ БАЗИС АНТИКРИЗИСНОГО УПРАВЛЕНИЯ ПРЕДПРИЯТИЕМ

THEORETICAL BASIS OF ANTI-CRISIS MANAGEMENT BY ENTERPRISE

У статті на підставі узагальнення і критичного аналізу теоретичних знань з управління підприємницькими структурами в умовах кризи обґрунтовуються концептуальні положення антикризового управління підприємством з огляду на невизначеність сучасного бізнес-середовища. Наводиться авторська точка зору відносно сутності та змістовності поняття «система антикризового управління підприємством», та її складових елементів. Запропонована референтна модель системи антикризового управління підприємством, яка дозволить забезпечити не лише ефективність її формування і функціонування, але й інтеграцію та оперативну взаємодію елементів цієї системи із системою управління підприємством в цілому.

Ключові слова: кризові явища, підприємство, антикризове управління, система, елементи, модель.

В статье на основании обобщения и критического анализа теоретических знаний по управлению предпринимательскими структурами в условиях кризиса обосновываются концептуальные положения антикризисного управления предприятием с учетом неопределенности современной бизнес-среды. Приводится авторская точка зрения относительно сущности и содержания понятия «система антикризисного управления предприятием», и ее составных элементов. Предложена референтная модель системы антикризисного управления предприятием, которая позволит обеспечить не только

эффективность ее формирования и функционирования, но и интеграцию и оперативное взаимодействие элементов этой системы с системой управления предприятием в целом.

Ключевые слова: кризисные явления, предприятие, антикризисное управление, система, элементы, модель.

In the article, based on the generalization and critical analysis of theoretical knowledge on the business structures management in the crisis conditions, the conceptual principles of the enterprise anti-crisis management are grounded in view of the modern business environment uncertainty. The author's point relatively the essence and content of the concept "system of the enterprise anti-crisis management" and its components is presented. The reference model of the enterprise anti-crisis management system is proposed, which will allow not only the efficiency of its formation and functioning, but also the integration and operational interaction of this system's elements with the enterprise management system as a whole.

Key words: crisis displays, enterprise, anti-crisis management, system, elements, model.

Постановка проблеми. Пріоритетним індикатором реалізації Стратегії сталого розвитку «Україна-2020» у високо конкурентному світовому просторі є досягнення Україною гідного місця серед перших 30 позицій у рейтингу Світового банку «Doing Business». Наразі в світовому співтоваристві рейтингові позиції нашої держави є хиткими, що засвідчується узагальнюючими характеристиками свободи ведення бізнесу (76 місце з 190 країн за даними Easy of Doing Business у 2017 році), конкурентоспроможності (81 місце з 137 країн за даними The Global Competitiveness Index (WEF) у 2017 році), інновацій (50 місце з 127 країн за даними The Global Innovation Index у 2017 році), економічної свободи (166 місце з 180 країн за даними Index of Economy Freedom у 2016 році), процвітання (107 місце з 149 країн за даними The legatum prosperity Index у 2016 році) та податкового навантаження (84 місце з 190 країн за даними Paying taxes ranking у 2016 році) [1]. Дана ситуація обумовлена численними внутрішніми та зовнішніми викликами (триваюча військова агресія, масштабне переміщення населення і пов'язані з цим проблеми, поглиблення і розширення негативних тенденцій в економіці, низький рівень довіри до системи державного управління, гостра політична конкуренція, висока корупція, слабка фінансова дисципліна, незадовільна інвестиційна привабливість, надмірне боргове навантаження, заморожування соціальних стандартів, навантаження на бюджет та ін.), що обмежують потенціал України у світовому бізнес-просторі, та через трансмісію глобальних фінансово-економічних криз підсилюють негативні наслідки системних протиріч в національній економіці. З огляду на це вкрай важливим є пошук дієвих заходів протидії кризовим явищам на різних рівнях інституційного управління. Особливого значення питання попередження та подолання кризи набувають в контексті підвищення ефективності управління сталим розвитком підприємств. Зазначене підтверджує доцільність обґрунтування теоретичного базису антикризового управління підприємством, що забезпечить формування ефективної системи антикризового управління, яка надасть можливість своєчасно вирішувати існуючі проблеми із запобігання (або пом'якшення) та подолання руйнівного впливу кризових явищ задля забезпечення сталого економічного розвитку підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання антикризового управління підприємством є предметом пильної уваги світової наукової спільноти. Вагомий внесок у розвиток теоретичних, організаційних та методологічних засад антикризового управління підприємством внесли такі зарубіжні та вітчизняні вчені, як: Е. Альтман, І.А. Бланк, В.О. Василенко, О.Є. Гудзь, Г. Даулінг, Х. Едісон, В.В. Коваленко, С. Крейтмер, Л.О. Лігоненко, О.О.Непочатенко, С. Пірсон, М.В. Суганяка, О.О. Терещенко, Е.А. Уткін, В.І. Фучеджи, Р. Хіт, І.І. Циглик, А.Д. Чернявський, Т.С.Шабатура та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри ґрунтовне дослідження науковцями широкого спектру проблем антикризового управління підприємством (зокрема своєчасного розпізнавання кризових ситуацій, запобігання кризі, функціонування підприємств в кризовому стані, виходу з кризи з найменшими втратами та подолання наслідків кризи, методичного та організаційного забезпечення антикризового управління тощо), на жаль методологічно не сформованими та теоретично не однозначними залишаються наукові погляди на його сутність та відповідно – на складові системи антикризового управління підприємством в умовах невизначеності сучасного бізнес-середовища та посилення негативного впливу глобалізаційних процесів на мікрорівні.

Метою статті є обґрунтування теоретичних засад та розробка практичних рекомендацій з формування системи антикризового управління підприємством, адекватної викликам сучасного бізнес-середовища.

Результати дослідження. Антикризове управління, як правило, орієнтовано на профілактику та нейтралізацію кризових явищ задля забезпечення ефективного функціонування підприємницьких структур, і з огляду на нинішні умови потребує наукового обґрунтування концепції формування системи антикризового управління підприємством шляхом уточнення сутності категорії «система антикризового управління підприємством», визначення складових елементів цієї системи та їх взаємодії з метою усунення тимчасових економічних ускладнень на підприємстві, своєчасного подолання симптомів кризового стану та створення відповідних передумов для забезпечення відновлення життєздатності, прибуткового функціонування та сталого економічного розвитку господарюючого суб'єкта.

Дослідження сучасної термінології (табл. 1) виявило, що антикризове управління підприємством трактується як:

- сукупність заходів, спрямованих на попередження негативних явищ, виходу підприємства з кризи та забезпечення його фінансового оздоровлення і стійкого положення за динамічності ринкового середовища [2, с. 280; 3, с. 155; 4];
- цілеспрямований безперервний процес, що орієнтований на діагностику, запобігання та усунення кризових явищ з метою забезпечення безперервної діяльності підприємства на всіх стадіях його розвитку [5, с. 119; 6, с. 94; 7; 8 с.34; 9 с.34];

Визначення поняття «антикризове управління» різними науковцями

Автор	Визначення
Сукупність заходів попередження кризи, виходу з кризового стану та фінансового оздоровлення підприємства	
Ладунка І.С. Андрюшина О.І. [2, с. 280]	розроблення і реалізація заходів, які спрямовані на попередження виникнення негативних явищ, які приводять до кризового стану підприємства, забезпечення його фінансової стійкості і стійкого положення на ринку за різних змін економічного середовища
Довгань Д. А. [3, с. 155]	сукупність заходів, спрямованих на досягнення чи відновлення платоспроможності, ліквідності, прибутковості і конкурентоспроможності підприємства, здатних вивести підприємство з кризи та сприяти його фінансовому оздоровленню
Кузнєцов Э.С. [4]	об'єктивне виявлення причин кризи, виду, стадії та закономірностей її протікання, можливих сценаріїв розвитку, інструментів виходу з неї та недопущення наступних кризових явищ
Процес діагностики загрози кризового стану та подолання негативних його наслідків	
Гринько Т.В. [5, с. 119]	безперервний процес, невід'ємний елемент загальної системи управління підприємством, що здійснюється в умовах обмеженості часу й ресурсів, і спрямований на запобігання та усунення несприятливих для діяльності підприємств явищ, а також створення умов стабільного функціонування й розвитку за будь-яких економічних, політичних та соціальних обставин
Біломістна І.І. [6, с. 94], Карачина Н.П., Савіцька О.О. [7]	система принципів та методів управління підприємством, спрямованих на проведення діагностики загрози банкрутства, в разі настання виведення підприємства з кризи та її подолання з метою забезпечення безперервної діяльності підприємства на всіх стадіях його розвитку
Жилякова О.В. [8 с.34]	цілеспрямований та постійний процес, орієнтований на розроблення та реалізацію управлінських дій превентивного або реактивного характеру, при яких виникнення певного кризового явища, випереджається формуванням системою адекватних йому антикризових заходів, спрямованих на забезпечення безперервного розвитку підприємства шляхом підтримки балансу між станом зовнішнього середовища і параметрами життєдіяльності підприємства
Дробишева О.О. [9 с.34]	невід'ємний елемент загальної системи управління підприємством, що являє собою систематичний процес, спрямований на діагностику, запобігання та усунення кризових явищ і їх причин за допомогою всього потенціалу сучасного менеджменту з метою забезпечення безперервного функціонування та розвитку підприємства.
Система управління із запобігання і подолання кризових явищ, оздоровлення та відновлення стабільного розвитку підприємства	
Гудзь О.Є., Старинець О.Г. [10, с. 15]	сукупність елементів, узгоджена взаємодія яких сприяє подоланню кризових явищ, виявленню ознак їх прояву та відновленню стабільного функціонування підприємства під впливом несприятливих чинників ринкового та внутрішнього середовища
Мельниченко О.О. [11, с. 159]	система управління, що спрямована насамперед на раннє виявлення протиріч підприємства з зовнішнім середовищем або у його внутрішньому середовищі з огляду на окремі бізнес-процеси підприємства з метою запобігання кризовим явищам на підприємстві; при виникненні імовірності настання кризового стану – на переорганізацію виконання окремих бізнес-процесів відповідно до поточних умов господарювання; при виникненні кризового стану – на розробку механізму виходу з кризи, що передбачатиме здійснення відповідних інструментів та процедур та глибоке переосмислення принципів діяльності підприємства.
Романяк Г.М. [12, с. 238]	система управління, яка має комплексний характер та спрямована на запобігання кризовим явищам і виявлення причин кризи, виду, стадії та закономірностей її перебігу, можливих сценаріїв розвитку, інструментів для її подолання з метою подальшого функціонування підприємства

– система управління, спрямована на своєчасне виявлення, запобігання і подолання кризових явищ, відновлення життєздатності та забезпечення

стабільного розвитку підприємства за несприятливих умов ринкового та внутрішнього середовища [10, с. 15; 11, с. 159; 12, с. 238].

Рис. 1. Референтна модель системи антикризового управління підприємством

В контексті цільового спрямування даного наукового дослідження та з огляду на те, що «система – це сукупність елементів (частин), що утворюють єдине ціле та взаємодіють один з одним та навколишнім середовищем», а «процес управління – реальне життя системи» [13], під системою антикризового управління підприємством пропонуємо розуміти сукупність взаємопов'язаних елементів, що забезпечують цілеспрямовану реалізацію управлінських процедур, спрямованих на своєчасне виявлення кризових явищ, запобігання та подолання наслідків їх руйнівного впливу, відновлення фінансових параметрів ефективного функціонування та забезпечення сталого економічного розвитку підприємства в динамічному бізнес-середовищі.

Основними елементами системи антикризового управління підприємством, на наше переконання, є об'єкт, суб'єкт, предмет, мета, завдання, принципи, функції та процес управління (рис 1).

У межах системи антикризового управління підприємством об'єктом управління виступає господарська діяльність підприємства в умовах невизначеності бізнес-середовища, предметом – сукупність процесів формування та реалізації антикризових заходів задля досягнення бажаних параметрів розвитку та підвищення ефективності господарської діяльності підприємства, суб'єктом – особи, що задіяні в управлінському процесі, а саме спеціальна група людей, яка за допомогою різних форм і методів управління забезпечує реалізацію комплексу антикризових заходів на всіх етапах життєвого циклу підприємства.

За основну мету системи антикризового управління підприємством нами визначено вчасне виявлення симптомів кризового стану, що сприяє запобіганню, нейтралізації та вдалому подоланню наслідків їх руйнівного впливу, і забезпечує реалізацію адекватних заходів профілактики та виходу підприємства з кризи, відновлення і покращення параметрів фінансової стійкості та ефективності господарської діяльності у нестабільному бізнес-середовищі задля отримання нових конкурентних переваг та можливості сталого розвитку.

Досягнення визначеної мети можливо на підставі виконання основних завдань системи антикризового управління підприємством:

- постійний моніторинг бізнес-середовища (зовнішнього та внутрішнього) задля виявлення загроз ефективного функціонування підприємства;
- ідентифікація потенційних ризиків господарської діяльності підприємства (виявлення причин кризи, виду, стадії та закономірностей її перебігу);
- діагностика кризових явищ на підприємстві (аналіз діяльності підприємства, оцінка ймовірних ознак кризового стану, прогнозування можливості відновлення до кризового стану та його покращення);
- обґрунтування ефективних способів, інструментів, методів і технологій усунення причин розвитку кризи на підприємстві з огляду на їх перебіг та динамічність бізнес-середовища підприємства;

- розробка економічно та науково обґрунтованого комплексу заходів, спрямованих на подолання кризових явищ, адекватних їх масштабам та специфіки господарської діяльності підприємства;
- забезпечення планомірного здійснення антикризових заходів на підприємстві та контролю за своєчасністю їх реалізації;
- оцінка ефективності впроваджених заходів та дій управлінського персоналу з антикризового управління підприємством.

Задля досягнення мети і вирішення основних завдань системи антикризового управління підприємством функціональні дії управлінського персоналу мають бути спрямовані на розроблення і реалізацію дієвих управлінських рішень із запобігання та подолання кризових явищ, які ґрунтуються на науково обґрунтованих принципах, методах і правилах, що виражають гнучкість і сприятливість до динамічних змін бізнес-середовища та інтегрованість із загальною системою управління задля забезпечення організаційної взаємодії всіх елементів системи. Вважаємо, що комплекс цих принципів має поєднувати системні і специфічні принципи в контексті системи антикризового управління підприємством. До системних принципів нами віднесено об'єктивність, комплексність, законність, ефективність, оптимальність та координованість, а до специфічних – науковість, цільову спрямованість, безперервність, своєчасність, інтегрованість, раціональність, єдність та емерджентність.

Беручи до уваги той факт, що антикризове управління є складовою системи управління підприємством, і враховуючи думки окремих науковців [10, с.16], що пропонують розглядати функції, які виконують суб'єкти антикризового управління з позиції формування певних правил, якими має керуватися менеджмент підприємства в процесі реалізації антикризових заходів задля превенції настання кризових процесів, усунення дестабілізаційних чинників і досягнення стабільного функціонування підприємств, вважаємо, що системі антикризового управління підприємством притаманні всі основні функції сучасної системи управління, а саме – функції, що становлять зміст управління (планування, організація, регулювання, мотивування, розпорядження, узгодження) та функції інформаційного забезпечення підтримки управління (облік, аналіз, контроль), а також специфічні, властиві лише цій системі. До таких нами віднесена організаційна, захисна та стабілізаційна.

Особливе місце в системі антикризового управління підприємством посідає безпосередньо процес управління, оскільки саме він забезпечує функціонування і динаміку цієї системи через взаємодію усіх її елементів та функціональний вплив суб'єкта на об'єкт, що здійснюється поетапно шляхом реалізації певних функцій та застосування відповідних методів і принципів задля досягнення поставлених цілей управління. Основними етапами процесу антикризового управління є постановка проблеми, розробка управлінського рішення, його реалізація та контроль своєчасності виконання антикризових заходів. Слід зазначити, що результативність процесу антикризового управління визначається належним організаційним, нормативно-правовим,

інформаційним, методичним, технічним і програмним забезпеченням, і здебільшого залежить від компетентності дій управлінського персоналу щодо розробки і реалізації дієвих заходів, результат застосування яких сприятиме виходу підприємства з кризового стану, відновлення його ефективної діяльності та недопущення виникнення кризових ситуацій в майбутньому. Достатність, швидкість та економічність отримання позитивного ефекту від антикризових заходів свідчать про досягнення цілей управління та ефективність всієї системи антикризового управління підприємством.

Вищезазначені елементи системи антикризового управління мають визначатись виходячи з конкретних умов бізнес-середовища, потреб та цілей управління сучасним підприємством в умовах невизначеності, і є підґрунтям, що забезпечує ефективність її формування.

Висновки. Система антикризового управління є складовою системи управління сучасним підприємством і визначається нами як сукупність взаємопов'язаних елементів, що забезпечують цілеспрямовану реалізацію управлінських процедур, спрямованих на своєчасне виявлення кризових явищ, запобігання та подолання наслідків їх руйнівного впливу, відновлення фінансових параметрів ефективного функціонування та забезпечення сталого економічного розвитку підприємства в динамічному бізнес-середовищі. Запропонована референтна модель системи антикризового управління відображає єдність всіх елементів системи, що дозволяє забезпечити ефективність її формування і функціонування. Крім того вона має теоретичну та практичну цінність для забезпечення інтеграції та оперативної взаємодії елементів цієї системи із системою управління підприємством в цілому.

Перспективні напрями подальших наукових досліджень означеної проблематики полягають в розробці функціональної моделі, яка структурує процес антикризового управління, і в режимі реального часу забезпечує здійснення контролю та коригування управлінських дій щодо своєчасного виявлення, запобігання і подолання кризових явищ, відновлення життєздатності та забезпечення бажаних орієнтирів розвитку підприємства в сучасних умовах господарювання.

Бібліографічні посилання:

1. Україна в глобальних рейтингах [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.pravda.com.ua/cdn/graphics/ratings/#eco>
2. Ладунка І.С. Антикризове управління підприємством / І.С. Ладунка, О.І. Андрюшина // Економіка і суспільство. – 2017. – № 8. – С. 278-281
3. Довгань Д.А. Антикризове управління як спосіб запобігання та упередження неплатоспроможності корпорації / Д.А. Довгань // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. – 2013. – Вип. 3. – С. 152-156.
4. Кузнецов Є.С. Сутність антикризового управління та принципи його здійснення [Електронний ресурс] / Є.С. Кузнецов. – Режим доступу : <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=148>
5. Гринько Т.В. Особливості антикризового управління підприємством в сучасних умовах / Т.В. Гринько / Вісник Дніпропетровського університету. Серія: Економіка. – 2014. – Випуск 8/2. – С. 117-123
6. Біломістна І.І. Антикризове фінансове управління підприємством в сучасних умовах господарювання / І.І. Біломістна, О.М. Біломістний, М.С. Крамська // Фінансово

- кредитна діяльність: проблеми теорії і практики : зб. наук. праць. – 2013. – № 1 (14). – С. 90-96.
7. Карачина Н.П. Антикризове управління: сучасний категоріальний вимір / Н.П. Карачина, О.О. Савіцька. // Економіка. Управління. Інновації. – 2014. – № 1. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2014_1_47.
 8. Жилякова О.В. Формування антикризової стратегії підприємств роздрібною торгівлі: дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)» / Жилякова О.В. – Харків, 2016. – 279 с
 9. Добишева О.О. Антикризове управління як інструмент запобігання банкрутства промислових підприємств в сучасних умовах: автореф. дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)» / О.О. Добишева. – Кремечуг, 2015. – 23 с.
 10. Гудзь О.Є. Парадигма побудови системи антикризового управління підприємством / О.Є.Гудзь, О.Г. Старинець // Економіка. Менеджмент. Бізнес. – 2017. – № 1. – С. 11-19.
 11. Мельниченко О.О. Сутність антикризового управління підприємством у сучасних умовах господарювання / О.О. Мельниченко // Економічний аналіз : зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол. : В. А. Дерій (голов. ред.) та ін. – Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2015. – Том 21. – № 2. – С. 157-162.
 12. Романяк Г.М. Суть антикризового управління підприємством в умовах нестабільного ринкового середовища / Г.М. Романяк // Наукові записки [Української академії друкарства]. – 2016. – № 1. – С. 235-239.
 13. Система та процес управління [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.vuzlib.su/Upr_DPS/13.htm

References:

1. Ukraïna v globalnykh reïtyngakh [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu : <http://www.pravda.com.ua/cdn/graphics/ratings/#eco>
2. Ladunka I. S. Antykryzove upravlinnya pidpryyemstvom / I. S. Ladunka, O. I. Andryushyna // Ekonomika i suspil'stvo. – 2017. – No. 8. – P. 278-281.
3. Dovhan' D. A. Antykryzove upravlinnya yak sposib zapobihannya ta uperedzhennya neplatospromozhnosti korporatsiyi / D. A. Dovhan' // Visnyk Chernivets'koho torhovel'no-ekonomichnoho instytutu. Ekonomichni nauky. – 2013. – Vyp. 3. – P. 152-156.
4. Kuznyetsov Ye. S. Sutnist' antykryzovoho upravlinnya ta pryntsyvy yoho zdiysnennya [Elektronnyy resurs] / Ye. S. Kuznyetsov. – Rezhym dostupu : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=148>
5. Hryn'ko T. V. Osoblyvosti antykryzovoho upravlinnya pidpryyemstvom v suchasnykh umovakh / T. V. Hryn'ko / Visnyk Dnipropetrovs'koho universytetu. Seriya: Ekonomika. – 2014. – Vypusk 8/2. – P. 117- 123
6. Bilomistna I. I. Antykryzove finansove upravlinnya pidpryyemstvom v suchasnykh umovakh hospodaryuvannya / I. I. Bilomistna, O. M. Bilomistnyy, M. S. Krams'ka // Finansovo kredytna diyal'nist': problemy teorii i praktyky : zb. nauk. prats'. – 2013. – No. 1 (14). – P. 90-96.
7. Karachyna N. P. Antykryzove upravlinnya: suchasnyy katehorial'nyy vymir / N. P. Karachyna, O. O. Savits'ka. // Ekonomika. Upravlinnya. Innovatsiyi. – 2014. – No. 1. – Rezhym dostupu : http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2014_1_47.
8. Zhylyakova O. V. Formuvannya antykryzovoyi stratehiyi pidpryyemstv rozdribnoyi torhivli: dys. na zdobuttya nauk. stupenya kand. ekon. nauk : spets. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)» / Zhylyakova O. V. – Kharkiv, 2016. – 279 p.

9. Dobysheva O. O. Antykryzove upravlinnya yak instrument zapobihannya bankrutstva promyslovykh pidpryyemstv v suchasnykh umovakh: avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk: spets. 08.00.04 «Ekonomika ta upravlinnya pidpryyemstvamy (za vydamy ekonomichnoyi diyal'nosti)» / O. O. Dobysheva. – Kremchuh, 2015. – 23 p.
10. Ghudzy O. Je. Paradyghma pobudovy systemy antykryzovoho upravlinnja pidpryyemstvom / O. Je. Ghudzy, O. Gh. Starynecj // Ekonomika. Menedzhment. Biznes. – 2017. – № 1. – S. 11-19.
11. Mel'nychenko O. O. Sutnist' antykryzovoho upravlinnya pidpryyemstvom u suchasnykh umovakh hospodaryuvannya / O. O. Mel'nychenko // Ekonomichnyy analiz : zb. nauk. prats' / Ternopil's'kyy natsional'nyy ekonomichnyy universytet; redkol. : V. A. Deriy (holov. red.) ta in. – Ternopil' : Vydavnycho-polihrafichnyy tsentr Ternopil's'koho natsional'noho ekonomichnoho universytetu «Ekonomichna dumka», 2015. – Tom 21. – No. 2. – P. 157-162.
12. Romanyak H. M. Sut' antykryzovoho upravlinnya pidpryyemstvom v umovakh nestabil'noho rynkovoho seredovyscha / H. M. Romanyak // Naukovi zapysky [Ukrayins'koyi akademiyi drukarstva]. – 2016. – №. 1. – P. 235-239.
13. Systema ta proces upravlinnja [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu : http://www.vuzlib.su/Upr_DPS/13.htm

Наукове видання

**НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ
Економіка і Фінанси**

**SCIENTIFIC JOURNAL
Economics and Finance**

№ 12 / 2017

**Журнал включено до
Російського індексу наукового цитування (РИНЦ)
Index Copernicus International
Ulrich's Periodicals Directory**

Матеріали публікуються українською, російською й англійською мовами

Засновник і видавець: Дробязко Світлана Ігорівна

Е-mail: ecofin.at.ua@gmail.com

Сайт: <http://ecofin.at.ua>

Поштова адреса: 49000, м. Дніпропетровськ, а/с 5720

Свідоцтво про державну реєстрацію КВ № 20225-1025-Р

Віддруковано: ФОП Дробязко С. І.

49000, м. Дніпропетровськ, а/с 5720.

Свідоцтво про внесення до державного реєстру

Серія ДП № 166-р від 19.11.2013 р.

Формат 60/84/8 Підписано до друку: 25.12.17 р. Наклад 150 прим.